

DEBRECZENI FŐISKOLAI LAPOK.

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, collegium. Megjelenik havonként kétszer.	Felkészítők: KISS ENDRE. Szerkesztőtársai: B. Kiss Pál, Biki Andor, Venetiánér Sándor. Kiadóhivatali főnök: Gőnézy Béla.	ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 5 korona. Fél évre 2 kor. 50 fill. Ifjúsági egyesületeknek 4 korona Főiskolai hallgatóknak 3 korona Egyes szám ára: 30 fillér.
--	---	---

Lapunk december közepén megjelent mult számára, mely kétfős 6—7. szám volt, tévedésből lett csak 6. szám nyomva.

Értsük meg egymást!

Hogy egy pillanatilag se érthessen félre senki, kijelentem előre is, hogy abszolút egyetértésről beszélni nem akarok! Nem akarom azt mondani, hogy egyéni vágyainkat, céljainkat s ideáljainkat félretéve az egyetértés magasztos eszméjének kedvéért menjünk teljes jámborsággal s nemtörődomséggel új félévünkben ifjúsági életünkben az után, akinek szava lehangosabban hallható az ide-odaszálló jelszavak zajában, azt sem mondom, hogy a leendő diákkongresszuson annyira kíváncsi a debreceni ifjúság teljes békéje, hogy annak kedvéért némán le kell horgasztanunk fejünket s olyan szemüvegen keresztül kell néznünk akadémiánkon a mozgalmakat, amelyet más tesz föl az orrunkra s vezényszóra vagy talán egy láthatatlan rugó megnyomására karban kell kiáltanunk az éljént vagy abugot.

Pedig milyen szép, milyen felemelő kép volna ez! Mily ékesen beszélne a látszat a debreceni ifjúság »egyetértéséről«. Senkisem venné észre, hogy mi csak bábuk vagyunk s nem jönnek rá, hogy ott, ahol csak egy akarat van, nem nehéz dolog az egyetértés. Én nem hirdetem az ilyen békét s egyetértést: nincs színvadi álarcom és görögüzem, mástól nem akarok kölcsön kérni; nappali világosságnál álarc nélkül pedig nagyon könnyen belátható lenne a szégyenpir, mely arcot elöntene e hamis jelszavak hangoztatásánál!

Mondom, nem hangoztatom e jelszavakat, melyek különben sokkal szebb s tetszetősebb mezbe öltöztethetők: én mégsem háborut prédikálok, hanem békét!

Mert higgyétek el, akadémiai polgártársaim, nemcsak akkor van béke, ha mindenki édes

semmittevésben várja egy embertől a jelszót, aztán helyeslő fejbólintással, gondolkodás nélkül cselekszik annak intenciói szerint: másféle, szebb, ideálisabb béke is lehetséges s ez akkor jó létre, ha ellentétes jelszavak s irányzatok hullámanak ugyan a levegőben, de e jelszavak hangoztatói s ez irányzatok képviselői nem igyekeznek egymás kiméletlen támadásával az ellentétek kiélesítésére, hanem, ha nem is helyeslik, de megértik és méltányolják egymás törekvéseit s viselkedéseikben sohasem felejtik el, hogy ők civilizált emberek s nem a »szabad természet gyermekei«.

A jogakadémia ifjúsága között a mult félév végén ellentétek merültek föl s ezek felmerülése tagadhatatlanul áldatlan harcra vezetett; de higgyétek el, nem szükségképpen vezetett arra, hanem az ellentétek mesterséges kiélesítése folytán. Ez okozta azt, hogy lehetetlenné vált a lehető: t. i. a helyes kibontakozás megtalálása s lehetővé vált a lehetetlen: t. i. hogy azokra tapadt a legtöbb vád, kik legtisztábban, legideálisabb szempontoktól vezérelve álltak a küzdelemben.

Pedig milyen könnyű lett volna egymást megérteni! Az ujtásra törekvőknek, kiknek az lett volna a vágyuk, hogy legalább az ifjúsági élet kebelében jöjjön létre minél nagyobb decentralizáció s egy Isten tudja hány elnökséggel felruházott ember ne gondolhassa esetleg azt, hogy »az ifjúság én vagyok«, be kellett volna látniuk, hogy a konzervativizmus nem bűn, hanem az ember természetében gyökerező valami, a megszokás természetévé változik; a pipás ember sem tud lemondani a dohányzásról, még, ha tudja is, hogy az árt egészségének.

Viszont a régi rendszert helyeslőknek, kik a személyes kiválóságot mindennél többre tartották s kik a hatalom teljes centralizációja hiveinek mutatkoztak, kik előtt hátrányos színben tünt fel

a szellemi munkamegosztás kiterjesztése, meg kellett volna gondolniok, hogy az új eszméknek nemcsak romboló, hanem alkotó hatásuk is van s nem kellett volna az új irány harcosait gyanúsításokkal halmozniok el.

Valaki azt mondhatja, hogy mások voltak azok az ütközőpontok, melyek a múlt félévben akadémiánkon jelentkeztek: ezzel szemben megjegyzem, hogy, ha közvetlenül mások voltak is, de tulajdonképpen a tőlem centralizáló és decentralizálónak jellemzett irányok szembe kerülése folytán s azért keletkeztek, mert ez irányok hívei már kezdettől fogva nem jó indulattal, hanem gyűlölködéssel nézték egymás törekvéseit.

Leplezetlenül és őszintén akartam feltárni, mi volt az oka a múlt félévi nézeteltérések elmérgesedésének. Bemutathatnám hűtlen vásári fényképét is a dolognak, midőn a teljes ódiumot egyesekre háritnám s bizony úgy be lehetne azokat feketíteni, hogy talán senkise gondolná, hogy a valóságban fehérebbek! De nem akarom hamis fotografiáját mutatni be a dolognak. Nemcsak azért, mert, valamint másoknak sem engedném meg a személyeskedést e lap hasábjain, úgy magam sem szándékozom soha e lapon a személyeskedés áldatlan terére lépni, hanem azért is, mert szépítés, ferdítés, csűrés-csavarás nélkül, mely eszközök, tudom, hogy ujitó irányunk védelmére

és ellenére egyaránt kínálkoznak, tisztán akartam rámutatni, hogy a béke megbontása főoka az egymás meg nem értése volt.

Értsük tehát meg egymást! Legyen béke közöttünk! De ne olyan béke, melyben, mint »jó fiuk«, egyetértő mosolylyal hallgatunk minden eszmét, minden tervet, hanem olyan, mely nem zárja ki az eszmék küzdelmét, mely elsősorban az egymás iránti méltányosságot tételezi föl s melynek harmóniáját ne szentségtelenítse meg oly jelenség, hogy új irányok híveit lekicsinylik vagy erőszakkal igyekeznek elhallgattatni. A debreceni ifjuság önérezete s méltósága kívánja, hogy így legyen!

Kiss Endre.

Irodalmi irányok.

Az emberiség története eszmék küzdelméből alakul ki. S ezen eszmék két főeszméje: az idealizmus és realizmus körül csoportosulnak. Ezek harca hozza létre a világ-, nemzeti s irodalomtörténet különböző korszakait. Rithmikus változásukat hullámvonalhoz hasonlíthatjuk, hol az emelkedések a realizmust, a mélyedések az idealizmust jelképezik. Eleinte az emelkedések s mélyedések közt nagy volt a különbség; egy-egy korszak évszázadokat is magában foglalt. Később

Mese egy humoreszkről.

Tündöklő napnak is fagyos a sugara a dermesztő téiben, örökké mosolygó szempár is könyezhet igaz fájdalmában; kacaglató, bohó, vig humoreszkeknek is lehet néhanapján tragikus, szomorú, bus históriája. Bus mesét regélek vidám humoreszkről.

Bartha József egyike volt az ország legkedveltebb humoristáinak. Az olvasni szerető közönség lázas buzgalommal igyekezett megszerezni a könyvpiacra megjelenő munkáit s valósággal ünnepnek tekintette azt a napot, melyen valamelyik napilapban az ő nevét pillantotta meg a tárcarovatban s olvashatta az ő humoreszkjeit, melyek mindegyikét nemcsak a rajta előmlő aranyos kedélyből fakadó derű jellemezte, hanem egyúttal az is, hogy azok az alakok, azok a vágyak s szenvedélyek, melyek e novellákban szerepeltek, nem elvont valamik voltak, hanem igazi emberek s azok igazi vágyai és szenvedélyei, melyeket az író gyakorlott szeme meglá-

tott s gyakorlott keze pompás távlatban mutatott be a közönségnek.

Aki olvasta a Bartha humoreszkjeit, az nem is tudta őt másnak képzelni, mint örökké vidám, örökké jókedvű embernek, kinek ajakán nagy életfilozófiája sem tudja soha eltakarni a vig mosolyt. Bartha ifjú korában valóban egyike volt a legvidámabb embereknek; nála kellemesebb csevegőt képzelni is alig lehetett, szellemes élcei s szójátékai mindig a dologelevenére tapintottak, aranyos kedélyének nem egyszer sikerült a legkomolyabb kedélybeteg embert is jó kedvre hangolnia. Mikor azonban feje felett elsuhant a harmincadik tavasz, hirtelen, szinte egy csapásra megváltozott.

Jó kedve mintha teljesen eltűnt volna; ábrándozó, szomorú, szürke emberré változott; régi barátai előtt úgy tűnt fel, mintha kicserélték volna, új ismerősei pedig alig akarták hinni, hogy ez a mélabus ember szokott oly érdekes, kacaglató történeteket írni, melyek már sok-sok vidám órát szereztek nekik.

mindinkább kisebbedett ez a különbség s a múlt században már alig pár évtizednyi volt. Vannak, kik figyelemmel kísérve e fejlődési processust, azt állítják, hogy napjainkban e különbség ugyaszo lva n teljesen elenyészett volna s ennek következtében egy idealistiko-realistikus korszakban élnénk, mi úgy a politikai, de különösen a szecessziós irányokkal telített irodalmi viszonyokból nagyon is kiviláglanék. A továbbfejlődés folyamán azonban újra szét kell válniok s a periodusok hosszabbodásával az emberiség oda fog visszatérni, honnan kiindult, a teljes realizmushoz. Mert az kétségtelennek látszik, hogy az emberiség története a realizmus alapján kezdődött meg. Teljesen tisztán nem láthatunk ugyan e tárgyban, hiszen az ember származására nézve sem tudott a természettudomány minden kétely nélkül elfogadható elméletet felállítani, annyi azonban bizonyos, hogy az első századokban (talán ezredekben is) szétszórtan éltek az emberek, társadalmilag szervezve nem voltak. Nem volt még felsőbb-ség, nem volt társadalom, mely törvényeivel kötelezte volna az embereket, de ennek fejében egyuttal védelmezte volna is őket. Meg volt a tökéletes abszolút szabadság, de meg voltak a veszélyek, bajok is hozzá.

A történelem által többé-kevésbé megvilágított ember már az idealizmus korában él. Itt

találkozunk a nagy világbirodalmakkal, melyekben nincs szabadság, de nincs gond, nincs baj, veszély sem, mert az uralkodó, ha el is nyomja népeit, de meg is védelmezi őket. Az idealis államforma legtökéletesebb példáját különben Amerikában Mexikó és Peru őslakóinál találjuk, hol minden ember minden keresményét beszolgáltatta az államnak s ennek fejében az állam tartotta el őket.

*

Az irodalom, természetesen, a koreszmék kifejezője lévén, mindig alkalmazkodott az uralkodó periódushoz. Ez azonban csak általánosságban állhat meg, mert mindig voltak, vannak s lesznek ezután is, kik vagy nem tudták még utólélni, vagy megelőzték korukat. Ezek azok a szomorú sorsú írók, kiket koruk nem, vagy félreért s kiket csak haláluk után vagy néha csak évtizedekkel később kezdenek méltányolni.

Az ősrégi irodalom azonban nem igen vagy legálább is ritkán mutat fel a korszellemtől eltérő iratokat. S azt az érdekes jelenséget vesszük észre, hogy a legrégibb irodalmi emlékek, mint a különböző vallások szent könyvei, eposzok stb., melyek tehát az idealizmus korából maradtak fenn, az ősembert is olyannak tüntetik fel, milyenek az azon korbéli emberek. A Biblia pl. az ősembert teljesen idealis állapotban, Istentől való teljes füg-

Bármily sablonszerűnek tünik is fel e kijelentésem, mégis le kell írnom, hogy ezt a változást, mely hősünkön rövid idő alatt végbement, a szerelem okozta.

A sablon rút, poros holmi, amit lehetőleg kerülniök kell a tárcairóknak, de a szerelem mindenható, átalakító hatalmát tagadni nem lehet — és nem is nevezhetjük sablonnak, — inkább dogmának tarthatja az, aki hisz a dogmákban. Bizony ez a szélső nagy hatalom változtatta meg egyszerre a Bartha természetét, mint már annyi más beszélyhősét és annyi más husból és vérből való emberét is. Komollyá, ábrándozóvá lett a nagy humorista már akkor is, mikor úgy látta, hogy a Lányi Erzsike bársonyszemeiből biztató, simogató pillantások szállnak feléje, mikor még a szeretett leánya hosszasan szokta a köszönésnél puha kacsoját kezében felejtetni; — de komolysága, szomorúsága természetesen még nagyobbá lett, midőn azt látta, hogy a leánya nem a régi többé, hogy szemmeláthatólag szívesebben társalog a daliás Oro-

szi Alberttel, mint vele, avagy bárkivel. Kedélye, elfásultsága akkor lett legnagyobb, midőn már itt is, ott is rebesgették a városban, hogy az Oroszi és a Lányi Erzsike eljegyzése legfeljebb napok kérdése lehet. Fájt neki az a gondolat, hogy ideálját nem ő, hanem más fogja oltárhoz vezetni, s fájdalmát még fokozta az a hit, hogy Oroszi nem annyira szép szemeiért akarja elvenni Erzsikét, mint vagyonáért.

Oroszi Albert elszegényedett gentry volt, kinek nem kevésbé volt ismeretes sok adóssága, mint elegáns öltözködése, kellemes megjelenése és perfekt bosztonozása; az Erzsike apja pedig egyike volt a vármegye leggazdagabb földbirtokosainak, kinek temérdek vagyonánál csak egy többet érő kincse volt: a leánya, az ő szeme-fénye, kinek minden vágyát, minden gondolatát igyekezett teljesíteni. Kétségtelen, hogy az Oroszi és Lányi Erzsike házassága érdekházasság színében tünhetett föl az Oroszi részéről Bartha előtt, mert, ámbár Erzsike bájos egyénisége bárkit is lebilin-

gésben mutatja be, oly lelki, testi tulajdonokkal, milyenekkel csak sokkal később rendelkezhetett az ember. S jó ideig együtt haladt így irodalom s korszellem. Később azonban, mikor a periódusok váltakozása, azok rövidülésével gyakoribb lett, mindinkább akadtak olyanok, kik elmaradtak a korszellemtől s oly irodalmi műveket hoztak létre, melyek kortársaiknak nem tetszhettek, lévén azoknak más az ízlésük, nézetük.

Minél inkább közeledünk azonban korunkhoz, annál kevésbbé veszünk észre ily tüneteket. A múlt század elején még elvétve találunk ilyeneket, de korunk annyira keveréke, vegyülete a legellentétesebb eszméknek, hogy manapság minden író megtalálja a maga olvasó közönségét.

(Folyt. követ.)

Vn.

Miska a Tisza partján.*

— Lenau. —

Magyarok szép országába,
Hol hűs habja a Tiszának
S a Bodrog tiszta hulláma
Vigan egymásra találak,
Hol a napsütötte ágon
Tokaj szőlője nevet,
Lovagolva dudol három
Vig huszár szép éneket.

* 8 arany pályadíjjal jutalmazott műfordítás.

A halász meg hálójánál,
Melyet holdfénynél vete,
Hallja, mily dallamosan száll
A huszárok éneke.
S hallja, míg hallgat az ének.
A huszárló dobogását,
Zúgását folyó vizének
És a visszhang harsogását.
Majd távolba vész a dallás
S fegyvereknek csillogása —
És többé már nem hallszik más,
Mint a hullámok zúgása.
Boldogok biz a huszárok!
Hej, nekik gyöngyéletük van.
Örömben, bánatukban
Hogy megülik paripájok!
A harcba vigan rohannak
És győznek, avagy meghalnak,
Hogy királyuk s honuk éljen!
Óh, másképp van a hullással;
Tompá hullámcsapkodással
Tölti napját ő szegényen.
Igy gondolkozik magában
Elmélázva a halász
S nézi a hold sugarát,
Mint fénylik folyam habjában.
S hogy a hullámokba néz le
Az éj méltó legénye,
Álomképeket fest vágya
A folyam fénylő habjába.
És lát a habok táncában
Sok csatajelenetet.

cselhetett, valószínűnek látszott, hogy az elszegényedett gentry nem azt tűzte ki élete főcéljául, hogy a szerelem tengerén keresztül evezzen a házasság kikötőjébe, hanem, hogy olyan élettársat szerezzen magának, aki ki tudja fizetni adósságait.

A szerelmes ifju sokáig töprengett azon, hogy valamiképen le kellene lepleznie Erzsike előtt, mily visszas helyzet keletkezhetik abból, ha ő neje lesz Oroszinak; mily keserű csalódások érhetik a házasságban, ha megfogja tudni, hogy férje nem szerelemből vette el s mostani könnyen hívőségéért egykor szép szemei még nagyon sok bánatkönyvet sirhatnak. De hogyan mondhatná meg ezt neki? Hiszen durvaság, kimélettenség lenne részéről, ha ily dolgokról beszélne, talán a kedves leány sötétlélküségnek, irigységnek tekintené az ő eljárását, ha így beszélne szerencsés vetélytársáról, s talán igazságtalan is lenne a vád, mellyel Oroszit illetné.

Sokáig töprengett azon, mit tegyen. Végre azt hitte, megtalálta azt az eszközt,

mellyel talán Erzsikével is megértetheti anélkül, hogy kimélettenné lenne, hogy egy elszegényedett bálozni, mulatni szerető gentry fiuval való házasság nem képezheti az ő legszebb ábrándját. — Felébredt benne a humorista. Humoreszket irt, egy házasságról, melyben a férfi mulatni vágyó, könnyelmű parketthős, kinek legnagyobb értéktárgyai frakkja és bálilakkcipője, a nő pedig ábrándos, boldogságot kereső leányka volt, midőn elhatározta magát, hogy férjhez megy. Oh, hiszen az eféle házasságban annyi kacagtató, annyi fonák vonás van, hogy nem nehéz róla humoreszket írni! S ha nem elég az az ecset, mellyel e kacagtató vonásokat lehet lerajzolni, ott vannak az iróniának a gunynak kínálkozó fegyverei — ezeknek arzenálját ugyancsak igénybe vette Bartha József, midőn humoreszket irt az ilyen házasságról, melyről egyébként nagyon szomorú, nagyon megható elbeszélést épen úgy lehetett volna írni. Bartha nevetségessé akarta tenni az e fajta frigyét a világ előtt, nevet-

Hősök küzdenek harci dísben
 Tombol, zúg az ütközet.
 És a mélységből, úgy hallja,
 Felzúg zürzavaros hangja
 Harci zajnak, harsonának,
 Zajnak, győzelmi danának.
 Még sokáig eltűnődik
 A halász ez ábrándképen,
 Feledi, mi van kezében;
 Hálójával nem törődik.
 A három huszár meg távol
 Lovagol már a halásztól.
 Nem szól ajkukon az ének,
 Mindegyik magába mélyed,
 S mind csak azt a hangot hallja,
 Mit szívében keltet dalja.
 Hogy hallgatva lovagolnak
 Kies völgyében Tokajnak,
 Vig szelek feléjük hajtják
 Távol hangszereknek hangját.
 «Hegedülnek, cimbalmoznak,
 Hallga! Miska ez s bandája!»
 Szól egy s gyorsan lovagolnak
 A szőke Tisza partjára.
 Ott a parton áll egy korecsma,
 Abba lép be sebtibe
 Mind, lováról leugorva:
 «Huzd rá Miska! Bort ide!»
 Sok hegedű s cimbalom van
 Erdős-völgyes Magyarhonban,
 Ám nincs az egész országba
 Miska hangszerének párja!

Most elégűlten néz Miska
 A fénylő uniformisra,
 A derék szál emberekre,
 A csillogó fegyverekre;
 S vidáman száll pillantása
 Ingó csákóbokrétára.
 Miska feláll székeről
 Poharát felragadva,
 Szeme izzó sugara
 Vidáman tekint körül:
 «A huszár sokáig éljen!»
 Mondja Miska: „Harcveszélyben!”
 Válaszolják széles kedvvel
 És koccintnak az öreggel.
 «Hej, a régi jó időben,
 Melyre gondolok sokat,
 Én is birtam kardomat,
 Sergetekben küzdtem hősen,
 Mig golyó el nem talált
 S kik kardomra rátaláltak,
 Hej, bizony sok franciának
 Osztogattam a halált!»
 Így szól Miska s lelkesedve
 Hallja a három levante.
 Majd, hegedűjéhez nyúlva,
 Zengő hurját felhangolja,
 A vonóját meggyantázza,
 Aztán, hogy fejét megrázza,
 Hátrahull hosszú haja.
 Hangszerét állához tartva,
 Tüzes szeme sugara
 Int, hogy kezdheti a banda.

ségessé főleg Erzsike előtt, s oly sikerült humoreszkben tárta fel félszégeit, amint addig talán soha sem irt. A humoreszk valamelyik napilapban jelent meg s ismerősei, akik olvasták, siettek gratulálni az aranytollu írónak; rendkívül ügyes ötletnek tartották az érdekházasságnak a Bartha szellemes gunyolódásával való kifigurázását. De ő közömbösen fogadta a gratulációkat, egykedvűen hallgatta az elismerő szavakat s csak arra, gondolt, vajjon Erzsike megérti-e, hogy azok a sorok, miket irt, az ő számára akarnak intő jelül szolgálni, s ha megérti is, vajjon nem oly nagy-e a szerelme, hogy annak dacára is Orosziban fogja a férfieszményt látni s boldogan fogja annak nyújtani kezét. Azt tudta, hogy humoreszkjét olvasnia kell ideáljának, hiszen abba a lapba irt, melyet az öreg Lányinak mindig ott látott az asztalán, s Erzsike mindig különös érdeklődéssel szokta régi jó ismerőse elbeszéléseit olvasni.

Másnap szorongó szívvel ment Erzsikehez látogatóba. A leányka, ki halvá-

nyabbnak látszott, mint rendesen, midőn üdvözlésre feléjenyújtotta kezét, a szemébe nézett és így szólt:

— Olvastam a tegnapi tárcáját, Józsi. Nagyon érdekes. Nagyon, nagyon sok igazság lehet benne. A jó Isten tudja, talán én is hasznomra fordítom azokat az életigazságokat, melyek annak tréfás hangja mögött lappangnak.

Barthának örömeiben hangosabban kezdett dobogni a szíve. Ugy látszik, megértette őt a leányka s igazat is adott neki: — úgy látszik, nem mély szerelem, csak különös érdeklődés volt az, amit Erzsike a szép Oroszi iránt érzett; hiszen, ha szerelem lett volna, nem tudta volna ilyen hirtelen elnémitani a felvilágosító ész egyetlen szava! Ugy látszik, Erzsike, ha megkéri kezét az a fiatal ember, nem fogja magát arra határozni, hogy összekösse életét az övével, hanem vissza fogja utasítani őt.

S tényleg vissza is utasította. Midőn néhány nap múlva Oroszi megkérte az Er-

Most hangjai felharsognak
 Egy ősrégi harcidalnak,
 Mely ezelőtt sok száz évvel
 Lángragyújtá vad tűzével
 Rég letűnt időknek sergét.
 Hangjai úgy feltüzelték
 Ősünket, hogy minden napnak
 Enni török hullát adtak,
 És — ha rájuk szállt az éjjel,
 Megitatták törökvérrel,
 Mert e — hordák megrohanták
 Krisztushivők birodalmát.
 Szól a zene, szól riadva,
 Bátor lelkekből fakadva.
 Szinte ördögtáncot lejtnék
 Hangjai a sok hangszernek,
 Amde mindnyájan uralják
 Miska hegedűje hangját.
 Zeng a cimbalom danája,
 Majd, mind szélvész harsogása,
 Majd húrjai halkán szólnak,
 Mint harc után enyhe éjjel,
 Csak susogva lengnek széjjel,
 Haremezőn tavaszfuvalmak;
 Holtak fűrtivel enyelgve,
 Égő sebek tűzét hűtve,
 Tompán, mélabúsan, sirva
 Mélyen jár a bőgő hangja,
 Mintha vad viszályt mély sirba
 Eltemetni most akarna.
 Hős fiai nagy nemzetnek,
 Szép huszárok táncra kelnek.

Az örömnék mámorában
 A zene bűvös hatalma
 Mindnyájukat elragadja
 És forognak szilaj táncban;
 Balkézbe üvegét kapja
 Mind s jobbjukban van a szablya.
 S mint az ének lelkeikbe,
 Ép oly mohón özönlik be
 Szomjuhozó torkaikba
 Tokaj nedvének zamatja.
 Hangzik a dal ütemére
 Sarkantyúknak pengése
 És a szilaj táncütemre
 Meg-megcsendül a kardpenge.
 Mint szokás volt hősvilágba,
 Kezüket most felemelik,
 Kardjaikat összeütik
 S esküsznek törökhalálra.
 — Mind vadabb lesz a nóta,
 Tán dühöngnek a cigányok?
 A dal bűvös hatalma
 Kábitón csapott le rájuk?
 Majd trétálva, majd zokogva,
 A lelkeket elragadva
 Zúg fel Miska zengő fája;
 Hangja a szívet átjárja.
 Hej, talán csodás dalának
 Akkordjai le is szállnak
 Sirba, hol hősök hevernek
 — S holtakat életre keltnék.
 Reszketése a hűroknak
 Olyan, mint egy hid ingása,

zsike kezét, kosarat kapott. Hogy minő udvarias, vagy szép formában, az mellékes; — fő az, hogy a kosár tagadhatatlanul megvolt. Oroszi nem is titkolta, hogy kikoszarzták. Délután a kaszinóban mondta barátainak:

— Bizony kosarat kaptam, emeletes kosarat. Ki hitte volna? Mindig azt hittem, hogy szeret a kis Erzsike... És mégis... mégis.

— Jól van, nagyon jól van. — Gondolta az épen ott lévő humorista. — Erzsike okos kis lány. Nem ugrik be holmi hozományt vadászó ficsuroknak.

Este azonban valami rendkívüli történt. Oroszi Albert, az ismert gavallér, a hölgyvilág dédelgetett kedvence szíven lötte magát. Ugy látszik, nem élhette tul visszautasítását, úgy látszik, érzelmei mégis szíve mélyében gyökereztek s Erzsike szerelmének elvesztése egyértelmű volt számára a halállal.

Bartha rendkívül megdöbben, mikor

a gyászhirot meghallotta. Hiszen tulajdonképpen ő volt rendezője annak a játéknak, annak a komédiának, mely most tragédiává fajult. Az ő humoreszkje mindennek az oka! Ő azt hitte, annak segélyével egy pénzsóvár, léha embert ránthat el a meg nem érdemelt boldogságtól — s ahelyett ime, sötét színben tűnhetett föl, egy tiszta idealizmusért rajongó embert, kinek boldogtalan szerelme csak a halálban találhatott vigasztalást!

Megrendítette egész valóját ez az eset. Borzadva gondolt arra, a hatásra, melyet ez a halálhír Erzsikére gyakorolhatott s kétségbeeséssel azokra a haragos kifakadásokra, melyek annak rózsás ajkairól felléje szállhatnak. Napokig nem mutatkozott az emberek előtt. Órákhosszáig ült egy helyben, nagy karosszékeben, mereven, üveges szemekkel tekintve maga elé.

Egy napon levelet kapott Erzsikétől, Reszkető kezekkel tépte föl a boritékot s lázas sietséggel olvasta a következő sorokat:

*Földi üdvre visszavágyva,
Melyen szellemek mozognak,
Melyen hősök járnak sorban,
Kik a dicső hajdankorban
Zengő hangjánál e dalnak
A hazáért büszkén haltak.
Ott lengnek most, lassan, szépen
A szobában észrevétlen;
A bátor huszárszivekbe
Harcú vágyat hintenek be,
S álmokkal megbabonázva
Visszaviszik ősvilágba.
A huszárok kirohannak
A szobából hirtelen
S felkiáltnak lelkesen:
»Hej! A törökök hol vannak?«
És vagdossák a leget.
Nem hallatszik felelet.
Csak a Tisza van még ébren,
Annak hullámai zúgnak
S a part bokrai susognak
És a hold ragyog — békésen.*

Németből fordította: Kiss Endre.

Pontok.

Nem céfunk hangzatos jelszavakkal kereskedni. Nem akarunk a materializmus vagy realizmus útvesztőiben eltévedni, a kettő közül valamelyiket fülöncsipni és vele, mint gyönyörködtető mázzal akármit is bevonni. És bár szeretnénk,

„Kedves Józsi! Nem haragszom magára, hiszen maga nem akarta, hogy ily szomorú dolgok következzenek be. De mégis, ha megírom, hogy akkor, midőn Albert halálának borzasztó hírét meghallottam, tudatára ébredtem annak, mennyire szeretem azt az embert s megborzadtam midőn, arra gondoltam, hogy kételkedtem tiszta szerelmében; — megértheti, hogy nem akarok többé találkozni magával. Hiszen a maga sorai támasztottak bennem kételyt az én felejtethetlenségem iránt, ki már a sirban van; ki ama hit miatt idézte föl kora halálát, hogy én nem szeretem. Oh, én sohase találhatok ez életben vigasztalást; — a maga látása még inkább eszembe juttatná igazságtalanságomat s még jobban fokozná fájdalmamat. Isten vele! Bucsuzni akarok magától — örökre.

Lányi Erzsike“.

A szomorú ember halkan mormolta maga elé e szavakat: — Igaza van. Én va-

mégsem nevezzük irodalmunkat sem materialisnak, sem reálisnak, egyszerűen azért, mert e két jelző közül egyik sem illik rája. Az az idegen piroító, amivel modern irodalmunk kérkedik, nem a materializmus gyarából került ki, nem viseli magán a realizmus bélyegét. Olyan gyár bocsátotta azt forgalomba, amelynek homlokán nagy betűkkel ékeskedik e pár szó: üzleti szellem.

Üzleti szellem lengi át közéletünket, az mutatja hatását az irodalomban is. Különben: csak természetes is, hogy a nyomor, a meg nem értés vágya, mint elérhetetlen ideál nem lebeg többé íróink szeme előtt. Természetes, hogy a költő költ, hogy munkája gyémántkiadást érjen és hogy inkább elnyomja egyéniségét, ha az ellenkező a közszellemmel, nem hozza meg a maga tisztességes polgári gyümölcsét.

Nincs olyan napi, heti, vagy havi lap széles e hazában, amelytől olvasóközönsége újévkor, husvétkor, pünköstkör, karácsonykor és egyéb, az évnek vörös betűs és kevésbé vörös betűs napjain el ne várná a megszokott ünnepi legendát, vagy valami elmélkedést a nap jelentőségéről. Elolvasni, különösen ez utóbbit, senki sem olvassa el, minek? De lenni kell, mert különben »üres és hiányos a lap«, nem érti meg olvasói legelemibb szükségletét.

És így a mi nagy fennem kérkedő »materi-

gyok mindennek az oka. Nekünk nem szabad soha találkozoznunk egymással.

Aztán lehajtotta a fejét az asztalra és könyvet törült ki szeméből.

* * *

Akik megvannak elégedve e költői igazságszolgáltatással, azok ne is olvassák el a hátralevő néhány sort, de akiket nem elégít ki az igazság külső képe, azoknak megmondhatom, hogy Oroszi Albert nem viszonzatlan szerelem miatt lett öngyilkos, hanem azért, mert érezte, hogy az adósságok hullámai kétségtelenül teljesen összecsapnak feje fölött s eltemetik becsületét, ha egy gazdag feleség hirteleni kerítésével nem sikerül elhárítani fenyegetésüket.

Scriptor.

álista» irodalmunkon az üzleti szellem mellett, mint ennek szükségképeni következménye, az alkalmiság ömlik el.

Amiként odakint az életben alkalomra dolgozik az élelmes kereskedő, okkaziókor vásárol a gondos háziasszony és az alkalom határozza meg azt az időpontot, amikor az ügyes börzspekuláns piacra vetheti áruát, azonképen az irodalomban is az egész vonalon az alkalmosság érvényesül.

És épen ezért hízéleg ennek az irodalomnak az, aki a benne lábrakapott üzleti szellemet irodalmi szecessiónak nevezi el. A szecessiót különben is dekadencia nem jellemezheti.

Azonban nem lehetetlen, hogy korunk az okkazió jelében született. És ebben az esetben igen valószínű, hogy valami nagy tehetség átvágja majd az üzletiség sűrű ködét és kiemelkedik onnan a félhomályból. Amiképen Madách falanszterében is diszesebb széklábat csinált volna Michel Angelo, ha engedték volna.

Várjuk hát ezt a nagy tehetséget, amiképen várták egykoron és várják most is a zsidók a Messiást...

*

Ha a középiskola oktatásának reformját egy ilyen magamfajta ideálista emberre bíznák, mennyi minden javítani, pótolni valót találna! Pedig alighanem hol apró-cseprő, hol meg vaskosabb csacsóságok lennének azok!

Nézzünk csak egyet!

Én, ha módomban lenne, megváltoztatnám az irodalomtörténetnek, a középiskolák VII. és VIII. osztályában való, olyaténképen előadását, amint az most történik. És az egyes írók, a nagyok és kisebbek életének száraz ismertetése helyett az irodalmat forrongásba hozó eszmék történetét ismertetném sokkal részletesebben és sokkal szélesebb alapon, mint az most, néha egyes tanárok kegyes jóvoltából megtörténik.

Eltekintve e reform azon, a régi módszer feletti, nagyon is szembetűnő hasznától, hogy a tanulónak általánosabb műveltséget nyújtana, holmi idealisztikus felfogásnak is sokkal inkább megfelelne.

Én a nagy költőket a félistenek piedesztáljára szeretném állítani. És úgy fáj a lelkem, ha olvasván életök történetét, arról győződöm meg, hogy ők is csak olyan emberek voltak, mint én, vagy talán még nálam is emberibbek. Igaz, hogy

vannak költők, akiket megérteni csak az életök ismerésével tudunk. És épen ez a pont az, ahol el kell ismernem, hogy az én elméletem a gyakorlatban kivihetetlen lenne. És én mégis ragaszkodom hozzá. Tulhajtott e téren az ideáлизmusom és szinte barbárságra vetemednék, csak hogy a maga eszméjét diadalra juttassa.

*

Abban a szinte örületos zshivajban, a formák óriási harcában és a kiforrotlan eszméknek gyakran salakossá váló viadalában, amely most szépirodalmunk terén folyik, önkéntelenül is elfeledjük, hogy az irodalom egyéb ágaira is vessünk egy-egy röpke pillantást. Az elhanyagolás miatt a szónoki műfaj panaszkodhatik leginkább, bár a panaszja más szempontból véve a dolgot, jogtalan.

Mert: amiképen modern szépirodalmunk nem érdemli meg azt a sok papirost, tintát és nyomdafestéket, amelyet méltatására és lerántására napról-napra rápocsékolnak, azonképen a szónoki műfajnak jelenbeni fejlődése sem szolgált rá az esetleg őt érő dicséretre.

És ez csodálatos. Modern, a villám gyorsaságával haladó, a szélsébségét kinevető világunkban rövid, kimért, tartalmas és mégis talpra esett beszédek várának. És ehelyett alkalomról-alkalomra hosszura nyújtott, elcsévelt frázisokkal agyonütött beszédekben gyönyörködhetünk. Azt gondolhatnánk, hogy egy csomóba összegyűjtött érvek huzzák le a serpenyőt és ehelyett igen gyakran elképedve kell tapasztalnunk, hogy az idegekre ható, nagy színjatszói képességgel előadott ürességek töltik meg az elméket.

Csodálatos változás, minden ízében óriási dekadencia az, ami szónoki műfajunk terén Kossuth Lajos és Deák Ferenc óta napjainkig végbement. Ám indító okát nem kell sokáig keresnünk.

Igen találóan írta e lap hasábjain egyszer Kostyák József, hogy mélyebb tanulmányozás után modern irodalmunk és politikánk között az összefüggést, illetőleg az egymásra hatást ki lehetne mutatni. Szónoki műfajunk hanyatlásának okát én is közéletünk tengődésében, parlamenti harcunknak sokszor kikerülhetetlen elposványosodásában találok. Minden, a közélet terén szereplő szónokunk parlamenti szónokot vesz példányképeül. Ezt magával ragadja az obstrukció heve, nagy hibákba esik. Az utánzásnál pedig előbb ragadnak át a hibák, mint az előnyök.

Matolcsy Sándor.

Válasz egy meghívóra.

*Törékeny, gyöngye szép virágom!
Bocsáss meg nékem édesem.
Nem fogadom el meghívásod:
Jobb itthon nékem . . . csöndesen.
Idegen nékem az a légkör,
S szégyent vallhatnék ott nagyot
S ha ferdeségem kinevetnék:
Mit szólanál majd te is hozzá,
Hogy olyan ügyetlen vagyok?*

*Jobb nekem itten, kis szobámban,
Nem gátol itten semmi sem.
A te vendégid minden lépten
Megmosolygnának — úgy hiszem . . .
Nem is illek én abb' a körbe,
Hol cifra lányok s asszonyok
Elmellőznének . . . meg se látva . . .
De te csak mulass angyalocskám,
Én itt is csak rád gondolok.*

*Nélkülem is légy kedves, s vidám —
S ne igen járkálj odaki,
Nehogy eláruld, kimutasd, hogy
Hiányzik tőled valaki . . .
Vigyázz szivedre, meg ne lopják,
Mig tart a csábos vigalom . . .
S ha elmerengsz a tánc hevében:
— Üvegházi szép gyöngyvirágom,
Gondolj rám szőke angyalom.*

Szabó István.

Történelmi monológ.

— (Történik Kassán 1606 dec. 29-én kora reggel.) —

(Kátay Mihály, Bocskay István erdélyi fejedelem kancellárja szerényen butorozott szobába be jön, egy zacskó arany a kezében, örömittasan csókolgatja a zacskót.) Jaj kedves édesem, csak hogy itt vagy már a kezeim közt (leül és leteszi maga elé a zacskót). Óh beh csinos a termeted, felül karcsu, alól köpcös. Szép nyakláncod bokrára van kötve. Ez az ezernyi ránc mind olyan, mintha ezer lány nyujtaná csókra felém a száját. Milyen hegyesen állanak ki a csücskéid, mintha csak te is katonának születnél volna és sarkantyus csizmádnak orra állana ki kétfelől (forgatja, egyik kezéből a másikba veszi, miközben a pénz belől csörög). Beh gyönyörűen beszélsz, látszik, hogy nem afféle közönséges réz vagy, hanem nemes érc, arany, még pedig a javából és nem is egy, hanem száz (el-

ragadtatva): Ha! (meglöki az ujjával és a pénz csördül); ha!? (ismételten teszi). Fejedelmi zenével ér fel a szavad hangja. Ha!? (ujra meglöki). Na, haragszol? Talán bizony nem tetszik. (Kezében morzsolgatja és csókolgatja, majd leteszi az asztalra s kétfelől lekönyököl. Gondolkozva): Milyen boldog is az ember, ha valamije van, hátha még pénze van, még pedig sok pénze van. Vezet birtokot sokat, jót, vehet marhát sokat, jót, tarthat cselédet, sokat, tarthat asszonyt, szépet. Boldogan él, nem gondol a világgal. Ha béke van, gazdag; ha háború van, fogad maga helyett katonát, az elmegy; ha az ellenség megtámadja, küld neki egy-két jószágot, rögtön nem bántja: mindenképpen jó, ha az embernek pénze van; különösen meg, ha jó aranyból van, mint ez (kibontja a zacskót, keresgél benne, aztán beköti), mind az utolsó darabig (füléhez tartja) s milyen szépen cseng; hátha meg majd a másik fülembe is cseng, ejha! akkor egyenesen a hetedik mennyországban leszek, mint a müzulmán mondja. Nem hiszem, hogy magának Mohamednek is több pénzt csörgetnének az angyalok a fülébe kétszáz körmőci aranyból.

Nem sokáig kell még várni s párjával szorítom magamhoz a zacskókat. Igen! mert úgy egyeztünk meg, hogy a fejedelem halálával megérkezik a második. — Milyen könnyű is a boldogsághoz jutni!? Egy pírpic kis mérget belekever az ember az ivóvizbe és kész, meg van a kétszáz arany. — Még nem is az ember veszi a mérget, se nem a maga kanálával keveri, se nem a maga poharában kavarja, se nem a maga gyomrába önti... Szegény Bocskay, szegény fejedelem, téged ugyan megittattalak (hirtelen): Eh, mit szegény, csak nem sajnálom, hisz olyan ember, mint a többi, egyszer csak meg kell halni, vagy így, vagy úgy. Még örüljön, hogy úgy hal meg, mint a régi Róma gaz császárai. Örüljön, hogy nem holmi bérenc rabszolga, hanem ősi nemes adta be neki és hogy használ még a halálával is.

Különben is még ennek az évnek elején mondta, hogy, ha rendben lesz a két

békével, akkor befejezte élete hivatását, akár vissza is vonulhat a közélettől. Meg is békélt a némettel Bécsben, összehozta a németet a törökkel a Zsitva torkánál; hát kell egyéb egy embernek? Itt az ideje, hogy elmenjen a másvilágra. Más világra?! (megborzad). Ez a derék, becsületes ember a másvilágra, ilyen könnyen (kissé erőt véve magán). Eh, már megint. Tudtam, hogy eljön az ördög, amelyik szánalmat akar gerjeszteni bennem és marni akarja lelkemet. Hohó! nem olyan könnyen megy ám az. — A pénz mindenre jó. Különben sem tudja senki, hogy én paktálok. Ő majd szépen meghal, megsiratjuk, eltemetjük, ezt a kis pénzt a másik zacskóval a zsebünkbe tesszük, és minden kész, minden rendben van.

Nem kell már neki sok idő. A munkáját bevégezte. Meg amugy is halálos beteg. Éppen tőle mentem a pénzért s úgy jöttem haza. — Istenem! halálos beteg! Hát akkor miért kellett nekem megmérgezni. (Halkan) Csitt, még valaki meghallja. (Ismét magasabb hangon). Szegény fejelelem! Mióta panaszkodott már, hogy itt, ott érzi, nagyon fáj, sajog s én mondtam neki: legyen erős, megtartja a jó Isten.

Mondta, hogy csak addig szeretne élni, míg hivatását betölti s most én (fejére üt mintegy kétségbeesve), én a szerencsétlen megmérgezem..... Mintha most is látnám szelid, jóságos arcát, amint mondta kis idővel ezelőtt: „Eredj most már, Mihály fiam, sokáig voltál már itt; átvirrasztottad az éjjelt mellettem. Eredj pihenni, ugye jól fog esni“ és ekkor mosolygott (elérzékenyedve): csak akart, de nem tudott. „Majd én is pihenni megyek mindjárt“... ez volt utolsó szava hozzám. — Hejh, ha tudta volna (zokog), hogy én hálátlan, csak azért virrasztottam, hogy, ha majd vizet kér, beadjam a mérget, az emberölő fekete mérget; hejh, ha tudta volna (sirásba tör ki), hogy majd megöli az a kigyó, kit csaknem a sárból vett fel; hejh ha (sir keservesen és beszél, de nem lehet érteni)..... igen..... igen. Milyen könnyű is a boldogságot elveszteni. (Tekintete véletlenül a

zacskóra esik, megfogja s dühösen a földre dobja.) Mi ez? rongy, csörgő holmi, mintha az ördög csengetne a fülembe, hogy na, készen vagy, jere velem, vagy viszlek. Fikarcot nem érő pengő féreg, a megbódult ember eldobja érte becsületét, boldogságát, üdvösségét. Mit ér? ha mindig előttem az ő képe, az ő szelid arca. Olyan vagyok, mint Judás, eladtam az én uramat. Nincs nekem már üdvösségem (könnyezve), elveszett nyugalmam, elveszett mindenem (sokáig hallgat).

Ha! mintha jönne valaki (izgatottan), talán észrevették a mérgezést. (Le akar hajolni, hogy felvegye a zacskót, miközben a szék kissé hátra tolódik. Megrémülve.) Ah, már itt vannak, most jönnek. (Felocsudva.) Micsoda?! hiszen csak a szék csuszott odább. (Felveszi a pénzt, leteszi maga elé.) Hova tegyem?! Itt hagyjam, elviszik s megtudják, hogy honnan vettem. Elvigyem, meglátják rajtam. Visszaviszem, de nem lehet. (Kétségbeesve leborul az asztalra.) Óh én szerencsétlen, bocsáss meg Bocskay, bocsáss meg nagy ég. (Haját tépve.) Ha-ha-ha, ni-ni vár már az ördög! (Zavart tekintettel, örülten szétnézve, magánkívül.) Megnézem, mit csinál Bocskay (kirohan).

E. K.

A nyár.

— Páros jelenet. —

Személyek: Mariska 14 éves.

Géza 17 éves.

Színhely: kerti lugas.

Géza: Édes Mariska, ne legyen kegyetlen.

Letérdelek, hogy lássa nagy szerelmem.

(Letérdel.)

Mariska: Ugyan, ugyan ne legyen Géza gyermek.

(Negédesen): Erőszakolni nem lehet szerelmet.

(Megfogja kezét s felemeli.)

G.: Ne mondja! hisz tudom én, hogy szeret.

Mért irta százszor le a nevemet,

Mit kölcsön adtam a könyv fedelére?

M.: Hát... hát... de mért is vallat ily nagyon?

G.: Egy csókot adjon és nem vallatom.

(Lelkesülten): Mostan, mikor forró a napsugára,

Mikor nyílik a kert s a rét millió virága,
Mikor illattal van tele a lég,
Mikor által suhan a sziveken
A mámorító édes szerelem.

(Mégfogja a kezét.

Mikor a szív csak szerelemre vágyik:
Ily rossznak lenni mostan nem szabad.

S rossz az, ki most egy csókot meg-
tagad.

(Megöleli és többször megcsókolja.)

(Kipirultan néznek egymásra.)

M. (ijedten): Jaj édes... Géza... a jó Isten megver.

G.: Ugyan miért? Nem mi vagyunk oka.

M.: Hanem?

G.: A nyárnak tul nagy hő foka.

M.: (örömmel): Igazán mondja? A nyár?

G.: Az, az, persze,

A nyár hevit fel csókra,
szerelemre,

A nyár, a gaz, cudar...

M. (önfeledten): A drága nyár.

(Függöny.)

Zámbory Lajos.

Ugy érzem...

Ugy érzem: forró nyári éjjel

Vagy csodaszép őszi estén,

Együtt virággal, falevéllel

Csendesen halok meg én.

Az ajkam egyre halaványabb,

De már üres a lelkem;

Oly „érdekes“ lesz az arcom

S majd beleesik mellem.

S ha meghalok — mégis marad

Egy boldogító szép remény

És jó lélek elég kimondja:

Kár érte... hm... hm... hisz oly

Csinos dolgokat irt szegény.

Julow Viktor.

Napoleon-kultusz a francia irodalomban.

Semmi sem ragadja meg jobban az író képzeletét, mint egy hatalmas szellem, ki a maga egyéniségének markáns bélyegét rányomja egész korára.

Ezen nagy szellemek között legközelebb áll hozzánk Napoleon. A népek lelkében már csodás, valóságos mythosi alakká kezd válni, regék, mon-

dák keletkeznek róla. Az író pedig legtöbbször — annak kell lennie! — kora érzés- és gondolatvilágának tükré, mása, kifejezője.

Ezzel a pár odavetett szóval meg lehet érteni a Napoleon-kultuszt. Korunk az egyéniség kora, az egyéniség kultuszát üzi a társadalmi, állami életben, az irodalomban a subjektivitás érvényesül, még a mai gőzzel és villámmal előreszárguló kor is csodálattal tekint egy olyan emberre, mint Napoleon. A gyakorlati gondolkodású ember bámulja erélyét, geniejét, mellyel a semmiből küzdi fel magát; az ideálisan gondolkodó a Heine és Beranger szemüvegén át tekinti. Igen, ez a Heine »Kaiserje«, kinek a nevére katonái szive még a sirban is megdobb, a Beranger »petit caporale«-ja, a diadalmas, a hős, a fönséges! Beranger után a Napoleon-kultusz egyideig elhallgatott. Majd III. Napoleon bukása elnémitotta a Napoleon-rajongók szavát és csak legujabban éledt fel újra. Taine a Histoire de la revolution française-ban markáns vonásokkal rajzolja Napoleont. Később Meissonner megfesti remek miniatúr képeit Napoleon csatáiról, köztük a leghiresebbet Austerlitzet. Igen, ez a nagy Napoleon ott az előretörő katonák mögött, nyugodt bizalommal, büszke önérzettel az arcán, és aztán az »1814«. A vert hadak élén haladó fáradt, lehajtott fejű Napoleon... Az érdeklődés megújul, megírják Napoleon életét, családi életének intimításait. Irnak levelekről, melyek ágyutüz és fegyverropogás közt irattak a táborban. Levelek, telve szerelemmel. rajongással, a »hős Napoleon mellett az embert« mutatják, kinek a szive tártan áll a legegyszerűbb és mégis legkomplikáltabb emberi érzellemmel. Sardou, a színműírás Ohnetje, ki mindig aktuális tárgyat tud találni, és ép ezért oly népszerű, megértette a francia nép hangulatát és megírta a Madame Sans Gène-t. Ez a Napoleon az »ember«, a nyárspolgár, leszállítva a piedestálról a mi körünkbe. Ah, ez már nem a diadalmas, a vérben gázoló, országokat döntőromboló Napoleon! Ez érdekes! — mondta a közönség! Lám ő is úgy féltékenykedett, veszekedett, mint akármelyikünk! Tapsolt és a darab egymásután vagy százszor került színre.

Pár éve pedig megírja a francia új romantizmus nagy költője Rostand a l'Aiglon-t. Az a kis sápadt herceg, kiben azért a Napoleon vére csörgedez, óh, nem a Sardou Napoleonja! Ez a

régi Napoleon újra; a főséges, akinek a lelke itt maradt, hogy besugározza egy halvány reflexben az előítélet, a maradiság ócska Burg-templomát. Ennek a Napoleonnak a lelke támad fel ott a vaterlooi sikon, a feltámadó holtak, a haldokló élők lélekrázó siralmaiból, szivbemarkoló diadalujjongásából. Sarah Bernhard három hosszú hónapon játszott egy kis színházban és Páris népe oda tódult estéről-estére, hogy láthassa és tapsolhassa a »Napoleon-vérét«! A republikánus Franciaország pedig zarándokol az abszolúta Napoleon sirjához a Hotel des Invalidesben és benne újra nem a zsarnokot, a vérontót, hanem francia nép dicsőségét látja.

Óh, ezek az írók...!

Lys blanche.

Egymás mellett.

*Egymás mellett mentünk te meg én,
Árnyékunk egy lett a kövön.
Beszéltünk mindent, mindenkiről,
Kikhez neked s nekem sem volt közöm.*

*Aztán közelebb simultunk egymáshoz,
Keskeny lett az utca köve.
Beszéltünk halkán elhalóan,
Mihez senkinek sem volt köze.*

Szánthó Böske.

Krónika.

A belügyminiszter nem hagyta jóvá a Fővárosi Diákszövetség felterjesztett alapszabályait, és ezzel, legalább egyelőre, a Fővárosi Diákszövetség megszűnt.

Mindig fáj, ha fiatal erőt látunk porbahullani. Hiszen olyan fájdalmas kora tavasszal az elmúlás gondolatával foglalkozni. A Fővárosi Diákszövetség ilyen kora végét azonban előre vártuk, biztosra vettük. Hogy miért, — nem fejtegetjük. Mert távol áll tőlünk a politika. Bár szeretnénk azért haragos förmedvényt irni azok ellen, akik nem értik meg a fiatal sziv nemes vágyait, akiknek eszmevilágát nem lelkesítik a kitűzött magaslatos célok.

De minek tenniök? Kár volna annak a szennyves csatornának a vizét még jobban felkavarni, amelynek neve politika. És amelynek levével most megfertőztették az ifjúság hazafias lelkesedésének tiszta vizü patakját.

Inkább még egy pillantást vetünk azokra a célokra, amelyeket a Fővárosi Diákszövetség maga elé tűzött. Lássunk közülök hármat. 1. Az osztrák ipar bojkottálása. 2. A Diákotthon létesítése. 3. Az Országos Diákszövetség felállítása.

Mi csak sajnálkozni tudunk azokon, akiket ezek a célok nem tudnak heviteni. És úgy látjuk, hogy a fagyos télben elvész a kora tavaszi napsugár.

A Fővárosi Diákszövetség után pedig könyveket hullatunk. Fáj az elvesztése. Ugy érezzük, mintha egyik tagunkat vágták volna le...

*

A Fővárosi Diákszövetségnek rendes körülmények között csak akkor lett volna szabad megszűnnie, amikor a maga elé tűzött célokat már elérte. Idő előtt szűnven meg azonban a korporáció, a hozzá fűzött eszméknek vele együtt sirba szállaniok nem szabad.

A Fővárosi Diákszövetség vezetőit mi úgy ismerjük, mint akik tevékenységüket nem egy testülethez fűzik. És várjuk tőlük, hogy azt a mozgalmat, amely a Szövetség keretei között tisztán helyiérdekű jelleget öltött, most országossá teszik. Ha a maguk elé kitűzött eszméknek önzetlen hirdetői maradnak továbbra is, sikerük nagyobb lesz, mint lehetett volna valaha a Fővárosi Diákszövetség útján.

Az Országos Diákszövetséget meg fogja teremteni az ország ifjúsága. Az előkészületek Bpsten és Debrecenben, ott a műegyetemiek, itt a főiskola polgársága körében egyaránt folynak, az eredmény el nem maradhat.

A Diákotthon létesítése a pestiek saját dolga. Igen nagy feladatnak — együttes uton járva — legalább innen messziről nem látszik.

A szociális tevékenység, mi úgy látjuk, most már teljesen a pesti ifjúság körében megalakult Széchenyi-Szövetségre megy át, míg az ifjúság hazafias lelkesedését állandóan ébren tartani, az Országos Nemzeti Szövetség Ifjúsági Nagybizottságát látjuk hivatottnak.

*

Mint ujonnan megalakult és már is tevékenyen működő testületről pár szóval meg kell emlékeznünk a Széchenyi-Szövetségről. Működését csendben kezdte, a nagy dobost most sem üti. Programja — amennyi belőle nyilvánosságra jutott és amennyit mi is ismerünk — középut a szociálista és nemzeti eszmék között.

Ifjui szívvvel szociális eszmékért hevülni minálunk még kissé új s kétségkívül szép dolog. A hazafiúi érzés, a nemzeti ideálokért való lelkesedés pedig, mint ösztön nélkülözhetetlen elemként maradt ránk és ott él mindnyájunkban.

Összeegyeztetni a kettőt nem tetszik nehéz törekvésnek, sőt inkább a legtermészetesebbnek tartjuk. Igen elfogult embertől hallottuk, hogy a kettő egymás mellett tűz és víz. Mi másképp látjuk a dolgot. Talán mert más szemüveget viselünk. Ugy tudjuk, hogy a kék és sárga festék összevegyítve gyönyörű zöldet ad. És nem hisszük, hogy színvakok volnánk.

*

Tagadhatatlan, hogy valami van a levegőben. Odafent Pesten egyre-másra alakulnak az ifjuság kebelében az új egyesületek, vagy amint újabban őket nevezik, »szövetségek« és alakulásuk céltudatos.

Egy kis szürke füzet van a kezünkben. Az egyetemi zászlóalj szervezéséről, mint az egyetemi ifjuság mozgalmáról beszél. Ismerteti a már megtett lépéseket, közli a megalakítandó »Országos Főiskolai Céllovó Szövetség« és a »Főiskolai Zászlóaljak« szervezetének tervezetét. E mellett jól sikerült képekben ad számot a külföldön már ez irányban elért sikerekről.

Ugy a Céllovó Szövetség, mint a Zászlóaljak kérdése a debreceni ifjuság előtt már ismert eszme. Az előbbi kérdéssel lapunk múlt számában, ha csak per tangens is, de már foglalkozott Takács Andor. Arra visszatérni most feleslegesnek tartjuk.

Az egyetemi zászlóalj kérdése szerintünk is csak a Céllovó Szövetség kebelében lesz lehetséges. A tervezet is ez irányban halad.

A felvetett eszmét feltétlenül nagy örömmel üdvözljük. Ezt tenni hazafias kötelességünknek is ismerjük. Természetesen még jobban szeretnők, ha angol példa nyomán haladva, az egyetemi zászlóaljak tevékenységének köre még inkább kiszélesítenék.

Itt azonban bár magunk vetettük fel az eszmét, kénytelenek vagyunk a magunk törekvését a legpresszimistikusabban fogadni. Mert nem tartjuk lehetségesnek, sőt még elképzelhetőnek sem, hogy a mi ifjuságunk fáradságos menetgyakorlatokat, terhes katonai szolgálatot teljesítene, még igazi katonáskodása előtt, vagy eset-

leg azután. Ha az eszmét felvetnénk, annak tán számtalan híve akadna a szövetség megalakításánál; a tisztikar megválasztásánál az érdeklődés a legmagasabb fokra hágná, az első gyakorlaton már tetemesen csökkenne. Egy hónap múlva Szövetség, Zászlóalj bátran nyugodni térhet, az új választásig. Írásban és szóban azonban igen sok híve lesz az eszmének. Jó magunk is. De a gyakorlatra mi legalább nem megyünk el. Majd, — ha katonák leszünk. Addig is éljen az »Országos Céllovó Szövetség!«.

Matolcsy Sándor.

Bál után.

*Pompában uszó bálteremben
El-elragad a forgatag,
Előttem el kacagva rebben
Megannyi tünde lányalak —
Ezeregyéj csodás varázsa,
Fölhevült arcok bibora,
Szép szemek szikrázó parázsa,
Födetlen vállak mámore.*

*És ott — egyik mellékszobába
Még mámorosb a hangulat,
Gyöngyöző pezsgő a pohárba,
Ott mulat egy vidám csapat.
Rajta fiu! Pohárt kezvedbe,
„Felköszöntjük, ha nem bánod,
Aki szerelmes lelkedbe
A te fehér ideálod!”*

*... S megreszket a pohár kezembe
És megesörrenve földre hull,
Fátyol borul rá a szememre,
Állok sápadtan, szótlantul.
„Mi bajod? Mért vagy oly halvány?”
Hagyjatok fiuk... hagyjatok
Nincs kiért inni... az a lány
Az én ideáлом... halott!*

Lys. blanche.

Szinház

Fehér Anna. — Jerikó falai.

Épen úgy adhatnám mostani színházi elmefuttatásomnak azt a címet, hogy: Szabó Irma; mert akkor este, mikor Gárdonyi ez új darabját láttam, előttem e művésznő és a darab címszerepe egy fogalomná vált. Nen láttam egy hajszálnyit sem ismert színésznőnkől, Szabó Irmából; csak Fehér Annát láttam, úgy, amint az író akaratának, az író fantáziájának el kellett képzelni ezt az alakot. Nem is annyira azért ragadom ki

épen Gárdonyi e darabját az újabb előadott darabok közül felemlítés céljából, mintha ennek előadását tartanám másfél hónap legjelentősebb színpadi eseményének, hanem azért, mert ennek előadásakor láttam ez évad egyik legjelentősebb sikerét, a cimszerepek személyesítőjének sikerét.

Maga a darab közepes alkotás. Általában azt lehet mondani, hogy az író tiszta realizmusra, a jellemek hű ábrázolására törekszik; de míg a jelentősebb mozzanatokban szem előtt tartja mindig ezt a törekvését, a részletekre sokszor nem fordít gondot s azoknál nem egyszer láthatjuk kikandikálni a lehetetlenség lólábát. Míg a Fehér Anna nagy lelki harcait természetesen kell találnunk s természetesen kell találnunk azon ütköző pontokat is, melyek e harcoknál szerepelnek s el kell ismernünk, hogy e testvéri szeretetnek a szemérem feletti győzelme nem képtelenség, addig teljesen érthetetlen p. o. az, hogy olcsó hatás kedvéért, miért kell Fehér Lászlónak az első felvonásban a nyílt színen öltözni Angyal Bandi-kosztümbe, hol a népszép minden pillanatban meglepheti.

A darab művészi értéke közepes; a Szabó Irma alakításának művészi értéke — nagy. — Minden mozdulatánál, minden szavánál azt kellett volna gondolnia a közönségnek »ezt csak így lehet utánozni s mondani — és másképen nem«, ha ugyan tudott volna gondolkodni akkor, mikor előadása tökéletessége s természetessége teljesen magával ragadta, mikor abba a legteljesebb színpadi illúzióba ringatta, hogy a színpadi illúzió megszűnt s a való élet áll előtte. A felvonások végén Szabó Irmát éltető tapsviharhoz hozzáfűzzük egyuttal gratulációnkat. A többi szereplő közül Almásinak, Szakácsnak és Árkosinak volt jelentősebb sikere.

K. E.

* * * Kiss Endre

Színházi kritikát írván, valami bolondos vágyam jött, hogy írásom fölé odabiggyeszsem az Rp. betűket, ezáltal is magjelölve külsőleg, a belső tartalmat. Az Rp. mint orvosi rendelvény alá pedig írom a következőket:

Végy egy adag ferde nézetet! társadalmi életünkben, ereszd fel azt egy elcsábított leány és egy törvénytelen gyermek szomorú történetével, állíts mindezek kettős közepébe egy, a Rousseau ő természetéért rajongó apostolt és a többit bizd az egek urára, aki felruhazza az ég madarait...

Mindezek után pedig bocsánatot kérek Sutro-tól. Az bizonyos ugyan, hogy az ő darabja is a fenti recept szerint készült, de elvitatni tőle munkája komoly, becsületes sikerét nem lehet.

Hogy a mi tetszésünket oly nagy mértékben nem nyerte meg, amint mi előre vártuk, azt a darabot megelőző s annak nagyon kedvező szál-

longó híreknek tulajdonítjuk. Ha úgy ültünk volna be oda a színházba, hogy Sutro darabjáról előzőleg mit sem tudtunk volna, most tán ujjongó és agyondicsérő triádakat íránk, — így csak a jobb darabokkal együtt járó igazi sikert konstata-
lhatjuk.

Am e sikert Jerikó falainál gyengébb darabok is elérhetik, ha a jelzett mederben haladnak. A valamikor nagyrabecsült és keresve keresett drámaírói tulajdonságokat a legtitkosabb és legprovinciálisabb drámaíróknál is feltalálhatjuk. A nagy lélektani tanulmányozást kívánó jellemek felépítésétől, a gördülő ötödfelés jambusokig, nincs klasszikus drámaírodalmunknak olyan sajátossága, amelyet újabb íróink több-kevesebb sikerrel ne utánoznának.

Történelmi, esetleg szentimentálisan romantikus munkák azonban már nem kellene közönségünknek. A tendenciózus, társadalmi jellegű színműveknek jött fel a napja és e nap fényénél modern drámaírodalmunk sikerre vezető tulajdonságait nem a kitünően felépített jellemekben, nem a darabnak a drámaírás szabályai szerint megalkotott szerkezetében találjuk, hanem az ügyesen kikeresett és pellengérré állított társadalmi fel-
szegség mikénti feldolgozásában, esetleg nagy problémáknak az ügyes színpadra dobásában.

Sutro ez új, — később mindentéle Magyar Tudományos Akadémiai öröklődések ellenére is, valószínűleg általánossá váló ösvényre lépett. Lépését siker koronázta. A drámája könyvdramának is bevált, de színpadon is megállja helyét.

Bár meglehet, hogy ez utóbbi inkább derék színészeink érdeme. Valóban Zilahy kitűnő en-sembleval hozta színre Sutro darabját.

A főszerepben Szakács uralta a színpadot. A harmadik felvonásban pedig ő a természetesnek amugy is örök apostola Alatheához intézett beszédében egyszerűen fenséges volt. Almássy Lola Szakács Andor méltó partnerének bizonyult. Az igazat megvallva, mi úgy tapasztaljuk, hogy ennek az igazi színészleánynak nagy színjátszói képességeit nem méltányolja eléggé közönségünk. Legszebb jelenetei után is fagyos hidegség fogadta és a tapssal másszor nagyon is adakozó közönségünk fájditotta a tenyerét. A lapok mellette és fölötte szántsándékkal Arday Ida nagy dicsőségét zengedezik, akit bár mi is előnyösen ismerünk, Almássy mellett kissé elhomályosodni láttunk. Szakács és Almássy mellett Ternyei tett ismét előnyös tanubizonyyságot ismert készségei mellett, míg a többiek: Szabó Irma, Kondor, Deéssy, Arday Ida kisebb szerepeikben nagyon jók voltak.

M. S.

Mabolcsy Sándor

Kérdeztem.

*Tud-e olvasni a szemlobogásból
S fojtott tűzében lát-e varázst,
Érzi-e, mondja, a kéz remegésben
A nyugtalan, nagy, szilaj szívdobogást.*

*Keze kezemben kissé megremegett,
Szemem szemébe villant lázasan, —
Reám se nézett, úgy mondta halkan:
— A szemből olvasni én nem tanultam.*

*Szava lágy volt, de éreztem: mi ketten,
Hogy meg nem értjük mi soha egymást.
Én lázas szókat suttogni nem tudok,
S maga nem érti a szemlobogást . . .*

Spitzer Sándor.

Könyvszemle.

Régi okiratok és levelek tára. Szerkeszti dr. Kardos Samu. Kardos Samunak e nemes irányu és dicsérendő vállalatából lapunk mult számának megjelenése óta két füzet a 3-ik és 4-ik látott napvilágot. A folyóirat értékét és becsességét már most is ismeri nemcsak Debrecen művelt közönsége, hanem az országnak olvasni szerető s az irodalom és történelem iránt érdeklődő közönsége jó része is: ezért ezutal nem is szükséges olvasóinknak figyelmébe ajánlani általában e nemes vállalatot. De különösen mégis fel kell említenünk, hogy e számokban is érdekes az értekezési rovat s kiváltképen gazdag az adattár. A III. füzet tartalmából kiemeljük a következő közleményeket: dr. Barcsa János: A patenskori gyűlés a debreceni kistemplomban. Dr. Kardos Samu: Br. Wesselényi Miklós ifjúkori levelei és Kossuth Lajos budai fogságából írott levelei. (Ez utóbbiakból a IV. füzetben is van néhány levél.) Ezenkívül a IV. füzetnek különös érdekességet kölcsönöznek a következő közlemények: Dongó Gyárfás Géza: Debrecen talu 1235. évi életéből. Dr. Kardos Samu: Látogatás Thaly Kálmánnál Pozsonyban. Darnay Kálmán: Csokonai két levélfogalmazványa. Dr. Kardos Samu: Régi írók és államférfiak levelei. A két füzetben az említettekén kívül is sok érdekes értekezés, levél, okirat és 8 műmelléklet is van.

A magyar helyesírás szabályai. Írta: Fejes Áron. Ára 60 fillér. A Tudományos Zsebkönyvtár, ez a kitünően szerkesztett vállalat, melyben már a lekülönfélébb tudományszakokból jelentek meg jelesnél jelesebb művek, újabban ismét egy hézagpótló számmal gyarapodott. „A magyar helyesírás szabályai” című füzet ez, melyben a szerző a magyar helyesírás szabályait a miniszteri rendelet alapján tárgyalja. Az anyag feldolgozása s az egész mű beosztása olyan, hogy abból a *tanuló ifjuság és a művelt közönség* a helyesírás kérdéseiben könnyen és biztosan tájékozódhatnak s a szükséghez mérten gyorsan szerezhethet felvilágosítást. Az összetartozó nagyobb részeket külön szakaszokban tárgyalja; a szabályokat érthető, világos rövidséggel és megfelelő példák kíséretében adja;

kiterjeszkedik az akadémiai és iskolai helyesírás közti különbségek feltüntetésére; ismerteti az írásjelek használatát; felsorolja a szokottabb rövidítéseket; függelékül pedig (46—92. oldalon), betűsoros helyesírási szójegyzéket közöl. E mű, mely könnyen áttekinthető összeállításával s az anyag teljes dolgozásával egyetlen a maga nemében, közszükséget képezett s méltó arra, hogy azt minden tanuló, tekintet nélkül az iskolafajokra, megszerezhesse s mint segédkönyv ott szerepeljen minden intézetben.

Jó szolgálatot fog tenni ez a füzet is, mint a Tudományos Zsebkönyvtár többi füzei, melyeket úgy a tájékozódni kívánó művelt közönség, mint a fő és középiskolai tanulóifjuság szelvében sikerrel használ. A Tudományos Zsebkönyvtár mindegyik száma csak 60 fillérbe kerül s mindenütt kapható. Az eddig megjelent 173. számnak teljes jegyzékét minden könyvkereskedés ingyen küldi meg.

A középiskola reformja. A Társadalomtudományi Társaság a mult évben tudvalevőleg vitát rendezett a középiskola reformjának kérdéséről. A vita szokatlan nagy érdeklődés mellett folyt le és a felszólalók száma oly nagy volt, hogy a vitát eddig be sem lehetett fejezni, ami világos bizonyítéka annak, hogy a kérdés élenken izgatja társadalmunkat és hogy a Társadalomtudományi Társaság dicséretes munkát végzett, amikor különböző szakférfiaknak és közéletünk több kitünőségének alkalmat adott arra, hogy ezzel a kérdéssel a nyilvánosság előtt foglalkozzanak. A vita első részének gyorsírói feljegyzések alapján készült leírása most hagyta el a sajtót. A 265 oldalas kötet, amelyet még egy hasonló terjedelmű második kötet fog követni, a Társadalomtudományi Társaság alelnökének Pikler Gyula egyetemi tanár bevezető előadásán kívül magában foglalja mindenekelőtt az orvosok felszólalásait, akik a mai középiskolai oktatásnak a gyermekek szervezete és egészségi állapotára való visszahatását tárgyalták. Erről a kérdésről kimerítő előadásokat tartottak: Ranschburg Pál, Moravcsik Ernő Emil egyetemi tanár, Salgó Jakab elmegyógyintézeti főorvos, Oláh Gusztáv elmegyógyintézeti igazgató, Sarbó Arthur magántanár, Hajós Lajos ideggyógyorvos, Schaffer Károly egyetemi tanár és Fischer Ignác ideggyógyorvosok, továbbá Schuschny Henrik és Juba Adolf iskolaorvosok. A középiskolai oktatás eredményeit az élet szempontjából vizsgálták, beható felszólalásokban Giesswein Sándor, Vészi József, Márkus Dezső, Krejcsi Rezső és Schlatter Alfréd, egész különös szempontból, a művelődési nevelés szempontjából tárgyalta a kérdést Nagy Sándor festőművész. Rendkívüli érdeklődésre tarthat számot azon feltételek összegezése, amelyek a Társaság által kibocsátott kérdőívekre érkeztek be számos előkelőségünk részéről, akik közül ott találják Emmer Kornél, Rákosi Jenő, Herczeg Ferencz, Weisz Berhold, Gárdonyi Géza, Jendrassik Ernő, Pávai Vajna Béla vezérőrnagy, Hegedüs Lóránt, Szüllő Géza, Konrád Jenő elmegyógyintézeti igazgató, Ignóty, Lyka Károly s mások nézeteit. A kötet utolsó részében a szakbeli pedagógusok jutnak szóhoz, akik közül Rombauer Emil és Kármán Mór kimerítő előadásait kell külön kiemelni. A második kötetben a pedagógusok felszólalásai még folytatódni fognak. A vitában, mint már az elmondottakból is

kitűnik, a legkülönbözőbb életfelfogásu és világnézetű férfiak jutottak szóhoz, úgy, hogy a két kötet, ha majd teljes lesz, társadalmunknak a jelenlegi középiskoláról táplált nézetei valóságos dokumentumát fogja képezni. A kötet Deutsch Zsigmond és társa könyvkereskedésében jelent meg, — a teljes mű előfizetési ára 6 korona.

Ifjúsági hírek.

Akadémiai életünk. Lapunk múlt számában ugyan csak gyakran számolhattunk be egyesületeink mozgalmas életéről s tevékenységéről: legutóbbi karácsonyi kettős számunk megjelenése óta mély csend van az egyesületekben; az ifjúsági életnek azóta legfeljebb kisebb hullámcsapásai észlelhetők. De ez természetes is, hiszen a karácsonyi szünidő, a kollókviumok s az azokat követő szünet alatt nem is pezseget az élet az egyesületekben. Annál mozgalmasabb lesz az élet akadémiánkon februárban: minden jel arra vall, hogy a következő félévben ifjúsági életünket szokatlan élénkség fogja jellemezni. Az I. Ö. T.-ban teljes tisztújítás lesz, a Jogász segítő egyesületben és Magyar irodalmi társaságban is új választással töltik be néhány lemondott tisztviselő helyét. Kíváncsok volnánk, ha e választásoknál mindeink a saját önértékes meggyőződése szerint foglalna állást, de a mások meggyőződése leki-csinylásával ne igyekezzék az ellentéteket élesíteni. A mi meggyőződésünk az, hogy nem az az egészséges állapot, midőn a főtisztségek egész halmazát egy személyre ruházzák, hanem az, midőn ezek több között vannak felosztva. Alkotmányos élet — aminek minden ifju eszményének kell lennie — csak így képzelhető ifjúsági egyesületeinkben. A Jogász-kör felállításához a tanári kar nem tagadta meg beleegyezését: nem tudjuk, sikerül-e ezt a kört, mely régi vágya az ifjúságnak, még e félévben, midőn a diákkongresszusra való előkészületekkel lesz ifjúságunk elfoglalva, felállítani. A diákkongresszus bizottságai már meg is alakultak s már is élénk tevékenységet fejtenek ki abban az irányban, hogy a kongresszus jól sikerüljön.

A Kaszinó pályatételei. A debreczeni városi Kaszinó az 1905—6. évre 3 pályatételt tűzött ki, melyre akadémiánk hallgatói pályázhattak. A tételekre beérkezett, jeliges levéllel ellátott pályamunkák felett a napokban döntött a bíráló-bizottság. Az első tétel Csokonai lyrai költeményeinek irodalomtörténeti és esztétikai méltatása volt. Erre 4 pályamű érkezett be. Az egyik díjat, 12 aranyat *Kuthy Sándor* jh., a másodikat, 4 aranyat *Megyeri Kálmán* jh. nyerte. Debrecen irodalmi életével kapcsolatos tárgyú kisebb elbeszélő költemény 3 érkezett be, de a bírálók egyiket sem tartották a díjra érdemesnek. A harmadik tétel Lenau valamely magyar tárgyú költeményének, vagy Schiller valamely balladájának verses fordítása volt. Erre a tételre 5 pályamunkát adtak be. Az első díjat, 8 aranyat lapunk szerkesztője, *Kiss Endre* jh. nyerte el Lenau: Mischka an der Theis (Miska a Tisza partján.) c. verse fordításával. A második díjat, 6 aranyat szintén *Kiss Endre* nyerte Schiller: Der Ring des Polykrates (Polykratesz gyűrűje.) c. verse fordításával. Ezenkívül megdicsérték s külön díjban is részesítették *Kuthy Sándort*, ki Schiller „Faust”-ját (A buvár) fordította.

Dr. Kovács Gábor szemináriumai. Dr. Kovács Gábor, akadémiánk nagyképzettségű jogtanára, érdekes újítást hoz be e félévben akadémiánkon Nevezetesen elhatározta, hogy egyetnapi mintára, a társadalmi gazdaságtan köréből heti 2 órán szemináriumokat fog tartani. A terv iránt nagy érdeklődés mutatkozik a jogászok között.

Jogász táncestély. Hogy egy kis rózsaszínű derű is vegyüljön hirrovatunkba, megemlékezünk pár sorban a jogászoknak január 31-én tartott táncestélyéről. A rendezőség nem hiába buzgólkodott már hetek óta oly irányban, hogy az estély jól sikerüljön: a Bika diszterme megtelt mulatni, táncolni vágyó közönséggel. Nemcsak a város, hanem a vidék szép leányai is jelentős számmal voltak képviselve. Arról aztán, hogy ezek előtt feledhetetlenné legyen ez az est s hogy ábrándjaik színes ködképeiben, jövőben mint kedves emlék, idéződjék fel ez a bál, felesleges is mondanunk, hogy táncolni szerető jogászságunk bizonyára gondoskodott.

A Protestáns estélyek rendezésében a H. Ö. T. örökébe ez évben a helybeli ev. ref. felsőbb leányiskola lépett. Ugy az első, mint a második Protestáns estély szépen sikerült és a tavaly elért eredményeket ha nem is multák felül, de legalább is megütdték. Mégis a második estély iránt mintha kevesebb lett volna az érdeklődés. Hogy miért, nem tudjuk. Mindenesetre jó lenne ott is gondolni arra, hogy a mi közönségünk látogatja ugyan a talán tudományos alapon álló, tisztán vallásos estélyeket is, de tudni csak oda tódul, ahol a könnyebb szellemi élvezetekben is részesül, — legalább izlettetőül. A rendezés nehéz és kitartást kívánó munkájáért mindenesetre feltétlen dicséret illeti a fáradhatatlan tevékenységű dr. Matolcsy László felsőbb leányiskolai tanárt.

Akadémiai pályatételek. Hogy mint lettek eldöntve az 1905—906. évre kitűzött pályatételek, akadémiánk e félévének megnyitóján hirdette ki nagytiszt. Ferenczy Gyula, akadémiái igazgató ur. A latin pálya kérdésére 1 pályamű érkezett be s annak szerzője Fehér Károly jh. a díjból 25 korona jutalmat kapott. A büntetőjogi pályakérdésre ketten pályáztak: Pénzes Miklós és Domokos József jh-tók s köztük, bár pályaműveiknek sok gyöngéjük volt, a 164 korona pályadíjat megosztották. A 80 koronás Péczely díjra (Hektor jelleme az Ilászban) hárman pályáztak. A bírálók mind a három pályamunkát igen sikerültnek minősítették: a díjat megosztották: Karácsony András th. és Kiss Endre jh. között, — míg Fényes Jenő jh. munkáját megdicsérték. A Szikszay Dániel alapítvány kamataiért 6 hazafias dal versenyzett: ezek közül különösen kettő emelkedett ki. A 100 korona jutalmat Vályi Nagy Gusztáv, végzett joghallgató, a kiváló fiatal poéta nyerte, míg Kiss Endre jh. költeménye dicséretben részesült. A Bulyovszky díjra, melyért ez évben Bocskayra és korára vonatkozó hazafias költemények versenyeztek, szintén 6 pályamű érkezett be: — ezek közül kettő nyerte meg a bírálók osztatlan tetszését, s a 100 korona díjat ezek között megosztották. Az egyiknek Vályi Nagy Gusztáv, a másiknak Kiss Endre a szerzője.

Szerkesztői üzenetek.

Din. Verseit köszönettel vettük. Az első és a harmadik nagyon csinos. A másodikra vonatkozólag, az igazat megvallva, külön vélemények támadtak arra nézve, hogy kell érteni. Az első, amelyik különösen hangulatos vers, lapunk e számában közöljük. Öszinte gratuláció!

Guiche. Ön beküldött versei egyikében azt magyaráztaija, miért lenne jó csillaggá válnom. Vigye el, nem annyira azért, amit ön ír, hanem főleg azért, mert ha csillaggá lenne, nem írhatna verseket.

Sigma. Régebbi levelére azt válaszolom, hogy örülni fogok, ha megismerkedem önnel. Ujabb beküldött versei közül a legsikerültebbet közöljük.

H. Gy. urnak. Szomorúságát miért súlyosbitja azzal, hogy verset ír róla?